

Nr 113

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1963/64 till Nordiska museet m. m.; given Stockholms slott den 15 mars 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ragnar Edenman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att från den nuvarande stiftelsen Nordiska museet såsom en särskild stiftelse avskiljes Skansen med därtill hörande egendom. Enligt ett mellan staten, Stockholms stad och stiftelsen Nordiska museet träffat avtal, som föreslås skola godkännas, skall till den nya stiftelsen tillskjutas en miljon kr. av staten och två miljoner kr. av staden. Stiftelsen Skansen skall bygga vidare på och utveckla det nuvarande Skansen genom fortsatta insatser för att levandegöra svensk kultur och natur samt genom att kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Stiftelsen skall verka i nära kulturellt och vetenskapligt samarbete med stiftelsen Nordiska museet.

Samtidigt föreslås, att staten skall överta det ekonomiska ansvaret för verksamheten vid Nordiska museet, som tills vidare skall bedrivas i stiftelseform. Förslaget innebär en höjning av statsbidraget till verksamheten för nästa budgetår från 656 000 kr. till 3 045 000 kr. Därjämte förordas en medelsanvisning av 3 300 000 kr. som engångsbidrag för att täcka bl. a. driftunderskott för tiden t. o. m. den 30 juni 1963.

För budgetåret 1963/64 äskas alltså sammanlagt 7 345 000 kr., varav 4 300 000 kr. utgör engångsanvisningar.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, anmäler — efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter — fråga om *anslag för budgetåret 1963/64 till Nordiska museet m. m.* samt anför därvid följande.

I årets statsverksproposition, bilagan 10, ecklesiastikdepartementet, har Kungl. Maj:t på min hemställan under punkten 49 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till nordiska museet för budgetåret 1963/64 beräkna ett anslag av 656 000 kr.

Sedan detta ärende numera färdigberetts, får jag ånyo anmäla detsamma.

I. Inledning

Vid min anmälan till 1962 års riksdag av frågan om statsbidrag för budgetåret 1962/63 till Nordiska museet förklarade jag mig vilja överväga frågan om en översyn av museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer. I det av riksdagen godkända utlåtandet framhöll statsutskottet, att en översyn av museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer syntes påkallad bl. a. med hänsyn till att grunderna för statens stöd till museet icke omprövats sedan år 1929 (prop. 1962:1, bil. 10; SU 42; Rskr 126).

Den 12 juli 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i samråd med Nordiska museets nämnd och övriga berörda intressenter verkställa översyn av Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill sagda översyn kunde giva anledning.

Statskontoret har med skrivelse den 8 mars 1963 överlämnat en promemoria angående Nordiska museets och Skansens framtida verksamhetsformer och finansiering.

Vidare har företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, Stockholms stad samt stiftelsen Nordiska museet, under förutsättning av godkännande av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige, den 13 mars 1963 träffat avtal angående riktlinjer för bildande av en stiftelse, kallad stiftelsen Skansen.

I detta sammanhang torde även böra anmälas, att Nordiska museets nämnd inkommit med vissa skrivelser rörande bl. a. anslag för budgetåret 1963/64.

II. Nordiska museets tillkomst och verksamhet

År 1879 erbjöd sig filosofie doktorn Artur Hazelius att till staten på vissa villkor överlämna den av honom hopbragta s. k. S k a n d i n a v i s k - e t n o g r a f i s k a s a m l i n g e n. Kungl. Maj:t och riksdagen avböjde emellertid anbudet. Som skäl mot statens övertagande av museet anförde dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet huvudsakligen, att de uppställda villkoren syntes »dels öfver höfvan inskränka Eders Kongl. Maj:ts rätt att förordna om förvaltningen av en offentlig institution, dels lägga på staten bördor utan tillbörlig rätt för statens målsmän att dem begränsa».

Hazelius överlämnade sedermera, den 18 april 1880, sina samlingar till en för ändamålet bildad självständig institution under särskild styrelse. Samlingarna skulle enligt dennes vilja under all framtid och i alla väsentliga delar orubbad uti Sveriges huvudstad förvaras, vårdas och förevisas.

Kungl. Maj:t har den 29 april 1938 fastställt stadgar för stiftelsen Nordiska museet. Enligt stadgarna »skall museet jämte därtill hörande inrättningar vara ett hem för minnen ur det svenska folkets liv med särskild upp-

gift att genom vetenskaplig forskning och folklig undervisning vidga kännedom om den svenska odlingens historia. Dess mål skall vara att härigenom hos Sveriges folk stärka kärleken till fosterlandet och hembygden. Genom sina samlingar och sina undersökningar skall museet tillika verka för en fördjupad insikt om det kulturella sambandet mellan vårt och övriga nordiska folk.»

Genom beslut den 1 oktober 1919 och den 15 mars 1946 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser i fråga om det inbördes förhållandet mellan Nordiska museet och övriga centralmuseer i Stockholm.

Till stiftelsen Nordiska museet hör dels följande *byggnader* på mark, som upplåtits av Djurgårdsförvaltningen, nämligen museibygnaden på Lejonslätten, Skansen, Cirkus, Novilla och Lusthusporten, dels ock *fastigheterna* Julita, Svindersvik, Tyresö, Matsgården, Härkeberga, Ekebyborna, Sjöberg och Nygränd 2 i Stockholm.

Museal verksamhet bedrivs i museibygnaden på Lejonslätten, på Skansen, i Lusthusporten (institutet för folklivsforskning) samt på Julita, Svindersvik, Tyresö, Matsgården och Härkeberga. Denna verksamhet är av naturliga skäl inriktad på insamling och vård av föremål och miljöer av kulturhistoriskt intresse. Vid museet bedrivs även omfattande vetenskapliga undersökningar för att åt eftervärlden bevara ännu existerande källor till och kunskap om svenskt samhälls- och kulturliv. Genom utställningar samt i tal och skrift förmedlar museets tjänstemän kunskap om museets samlingar och den sociala verklighet, varav samlingarna är kvarlevor.

Museets samlingar uppgår nu till ca 267 000 inventarienummer, vilket torde innebära att totala antalet museiföremål utgör inemot en miljon. Samlingarna ökar med i genomsnitt 2 500 inventarienummer per år.

Den sammanlagda utställningsytan i museibygnaden är 5 100 kvadratmeter. De inom museibygnaden magasinerade föremålen upptar en yta av ca 5 800 kvadratmeter. De utom museibygnaden förvarade föremålen tager i anspråk ca 7 700 kvadratmeter, till större delen i stiftelsens egna anläggningar.

Under de senaste fem åren har museet arrangerat i medeltal nio tillfälliga utställningar per år dels i byggnaden på Lejonslätten, dels i andra museer inom Sverige och utomlands.

I fråga om *Skansens* verksamhet bör anmärkas att denna sträcker sig även över andra områden än de rent museala. Till sin karaktär kan Skansen närmast betecknas som en kombination av friluftsmuseum och naturpark.

De årliga *besöksiffrorna* för museet och Skansen framgår av nedanstående sammanställning.

År	Museet	Skansen
1958	103 643	1 826 222
1959	102 733	1 968 619
1960	107 648	1 967 222
1961	120 626	1 974 716
1962	110 750	1 725 284

Styrelsen för stiftelsen Nordiska museet, Nordiska museets nämnd, består av sju ledamöter, av vilka en utses av Kungl. Maj:t. Chef för museet och dess inrättningar är en styresman, tillika ledamot av nämnden.

Verksamheten har följande *organisation*. Under styresmannen sorterar — direkt eller indirekt — femton avdelningar för den kulturhistoriska och en för den naturhistoriska verksamheten. Härtill kommer forsknings- och undervisningsverksamhet vid institutet för folklivsforskning under ledning av en inför styresmannen ansvarig professor. Program- och serviceverksamhet på Skansen ombesörjes genom sju enheter underställda en ekonomidirektör. Vidare bedrivs restaurangrörelse på Skansen under ledning av en restaurangkommitté. Denna består av styresmannen, ekonomidirektören, chefen för restaurangen samt såsom ordförande en utomstående sakkunnig.

De av stiftelsen Nordiska museet disponerade anläggningarna utgör ur ekonomisk och administrativ synpunkt en enhet. Den ekonomiska förvaltningen är gemensam och handhaves av den inför nämnden och styresmannen ansvarige ekonomidirektören.

Antalet *befattningshavare* med heltidstjänstgöring uppgår till 90 vid museet och institutet för folklivsforskning samt till 88 vid Skansen. För skilda arbetsuppgifter — främst vakthållning på Skansen — tillkommer personal med deltidstjänstgöring motsvarande ca 65 heltidstjänster. Härutöver kommer av arbetsmarknadsstyrelsen avlönade arkivarbetare, för närvarande 36 vid museet och 3 vid institutet för folklivsforskning. För drift och tillsyn av stiftelsens övriga anläggningar samt för restaurangrörelsen på Skansen finns dessutom viss personal.

I fråga om anställningsförhållanden samt löne- och pensionsvillkor tillämpas i huvudsak samma bestämmelser som gäller för motsvarande befattningshavare i statlig tjänst.

Vid oförändrad verksamhet och organisation beräknas med museiverksamheten förbundna utgifter (exkl. Skansens) budgetåret 1963/64 uppgå till omkring 3 730 000 kr.

III. Museiverksamhetens nuvarande finansiering

A. Statens bidrag

Alltsedan år 1875 har av statsmedel utgått bidrag till museiverksamheten, för vilket ändamål uppförts *anslag å riksstaten* under åttonde huvudtiteln. Detta grundanslag till museet har vid olika tillfällen förstärkts genom särskilda tilläggsanslag till löneförbättring, lönetillägg respektive dyrtidstillägg åt viss personal.

Användningen av grundanslaget till museiverksamheten var ursprungligen ej närmare reglerad. Först genom beslut av 1929 års riksdag har grundbidraget

till museet förklarats skola användas till *avlöningar åt museets tjänstemän*. Såsom villkor för bidragets åtnjutande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att såväl de i museets tjänst anställda tjänstemän, vilka tillhör den grupp befattningshavare som uppehåller museets verksamhet som museiinstitution, som ock den vaktmästar- och eldarpersonal, vilken tjänstgör i museibyggnaden, av museet skall avlönas efter samma grunder, som gäller för motsvarande tjänstemän vid de statliga museerna.

Någon fast norm för bidragsgivningen har icke utbildat sig, oaktat förslag om fastare grunder för anslagsberäkningen framlagts för riksdagen. I proposition till 1929 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att en löneroglering för Nordiska museets personal skulle genomföras i enlighet med av föredragande departementschefen framlagda riktlinjer. Enligt dessa riktlinjer skulle statens understöd till museet i princip begränsas till att — i den mån så kunde befinnas skäligt vid jämförelse med motsvarande förhållanden vid de egentliga statsinstitutionerna — omfatta avlöning, inklusive dyrtidstillägg, dels till de i museets tjänst anställda tjänstemän, vilka tillhörde den grupp befattningshavare som uppehöll museets verksamhet som museiinstitution och följaktligen utgjorde de vetenskapliga och administrativa krafter, som vore behövliga för den museala verksamheten, dels till den vaktmästar- och eldarpersonal, som tjänstgjorde i museibyggnaden. Statsanslaget till museet skulle till beloppet bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen, sedan vederbörlig detaljprövning ägt rum av museets förhandenvarande behov. Bidrag av statsmedel till nya tjänster skulle icke kunna påräknas, förrän museiledningen härför framlagt sina skäl och Kung. Maj:t och riksdagen efter prövning av dessa vederbörligen fattat beslut (prop. 1929:1, åttonde huvudtiteln s. 94—125).

Kungl. Maj:ts förslag vann emellertid icke riksdagens bifall (Rskr 8 A p. 41). Riksdagen fann det lämpligast, att omfattningen av statens ekonomiska stöd åt museet, liksom tidigare, bestämdes efter en årligen återkommande prövning av vad som i betraktande av museets allmänna ekonomiska läge och föreliggande behov kunde härutinnan anses skäligt och för statsverket lämpligt eller möjligt att prestera med tanke på övriga anslagskrav. Såsom skäl för en dylik roglering av bidragsgivningen hänvisades till museets självständiga ställning i förhållande till statsmakterna och det organisatoriska och ekonomiska sambandet mellan museet och verksamheten å Skansen, av vars resultat museets ekonomi i betydande omfattning vore beroende. I enlighet med detta principiella uttalande av 1929 års riksdag har storleken av statens stöd åt museet därefter bestämts.

Grundanslaget till museet ökade mellan åren 1890—1930 från 25 000 till 190 000 kr. för år och utgick därefter med oförändrat belopp till och med budgetåret 1938/39. Efter en uppräknig av bidraget för budgetåret 1939/40 för att främja utforskningen av lappkulturen, vidtogs en mindre reduktion av bidraget under krigsåren. För budgetåret 1946/47 anvisades till museet vid sidan av det reguljära bidraget medel på tilläggsstat för bestridande av de lönetillägg till

museets tjänstemän, som föranletts av den då vidtagna provisoriska regleringen av statstjänstemännens löner. I konsekvens härmed har vid bestämmandet fr. o. m. sistnämnda budgetår av bidraget till museet beaktats de löneökningar, som varit en följd av vidtagna höjningar av statstjänstemännens lönenivå.

Från och med budgetåret 1938/39 har som en särskild anslagspost under bidragsanslaget upptagits ett särskilt belopp — ursprungligen om 50 000 kr. — till *undersökning av äldre svensk folkkultur och folktradition*, vartill bidrag tidigare utgått av lotterimedel. Här avsedda undersökningar skall bedrivas i enlighet med av vitterhetsakademien godkänd plan.

Verksamheten vid *institutet för folklivsforskning* finansierades åren 1946—1948 dels genom enskilda bidrag, dels genom anslag av lotterimedel. Från och med budgetåret 1948/49 uppfördes 22 000 kr. som ett anslag under åttonde huvudtiteln att tillföras institutet via Stockholms högskola. Anslaget har sedermera höjts och utgår sedan budgetåret 1958/59 med 48 200 kr. för år. Från och med budgetåret 1960/61 har bidraget uppförts såsom en särskild anslagspost.

Nu nämnda bidrag utgår från anslaget Bidrag till Nordiska museet, som för innevarande budgetår är uppfört med 656 000 kr. och disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till avlöningar åt museets tjänstemän	518 700
2. Bidrag till undersökningar rörande äldre svensk folkkultur och folktradition	89 100
3. Bidrag till undervisnings- och forskningsverksamhet vid museets institut för folklivsforskning	48 200
	Summa kr. 656 000

Från anslag på driftbudgeten uppbar stiftelsen under budgetåren 1951/57 *särskilda bidrag* för omläggning av värme-, vatten- och ventilationssystemet inom museibygnaden på Lejonslätten.

Av lotterimedel har stiftelsen — såsom redan nämnts — tidigare erhållit bidrag till bl. a. verksamheten vid institutet för folklivsforskning. Från denna fond har stiftelsen vidare år 1954 tilldelats 30 000 kr. för Svindersvik. Därjämte har stiftelsen åren 1960 och 1962 för uppförande av vissa anläggningar på Skansen erhållit bidrag av lotterimedel om sammanlagt 1 300 000 kr.

B. Nordiska museets egna medel

Fondkapitalet beräknas per den 31 december 1962 utgöra 3 637 000 kr. För budgetåret 1963/64 beräknas den för museiverksamheten disponibla avkastningen uppgå till 139 300 kr.

Inkomsterna av stiftelsens verksamhet (utom Skansen) beräknas under nästa budgetår uppgå till följande belopp.

Museiverksamhet:

Entré- och visningsavgifter	106 500	
Försäljning av böcker m. m.	137 000	
Konserveringsarbeten	11 000	254 500

Inkomst av fastigheter:

Hyror och arrenden	133 500	
Såg- och skogsförvaltningen, Julita	186 000	319 500
Kommunala bidrag		38 500

Summa kr. 612 500

De sammanlagda inkomsterna (exkl. Skansens) beräknas sålunda för budgetåret 1963/64 till 751 800 kr.

C. Driftunderskott och skulder

Kostnadsutvecklingen för stiftelsen har i mycket hög grad påverkats av ökade utgifter för löner, pensioner och pensionsavgifter. Enligt uppgift från stiftelsen har 1962 års löneöverenskommelse medfört en kostnadshöjning för sagda år av 334 000 kr., däri inberäknat höjda pensionsavgifter. För år 1963 kommer dessa kostnader att stiga med ytterligare 195 000 kr. Den allmänna prishöjningen har likaledes medfört höjda kostnader.

För att möta de ökade kostnaderna fann sig nämnden nödsakad att från våren 1962 vidtaga en höjning av inträdesavgifterna till Skansen. Denna höjning av avgifterna har emellertid ej medfört den beräknade inkomstökningen. Därjämte har Skansen fått vidkännas minskade inkomster av punktagifter inom Skansens område. Ökningen av Skansens intäkter har därför varit alltför liten i förhållande till institutionens avsevärt ökade kostnader.

Utvecklingen har lett till att ett betydande underskott har uppstått i driften, vilket inte kunnat täckas genom statsbidragen till verksamheten. Enligt en år 1962 företagen undersökning förelåg redan under sommaren 1962 ett betydande underskott. För tiden därefter och fram till och med mitten av 1963 beräknas underskottet väsentligt öka, så att detsamma vid sistnämnda tidpunkt troligen kommer att uppgå till 2 miljoner kr.

Stiftelsen har för verksamheten vid museet och Skansen upptagit lån, på vilka räknat per den 1 oktober 1962 kvarstod ett sammanlagt skuldbelopp på 5 324 390 kr. Av dessa lån hänför sig 3 415 520 kr. till verksamheten på Skansen och Novilla. År 1963 har stiftelsen att erlægga 239 861 kr. i räntor och 272 730 kr. i amorteringar, varav 148 501 kr. respektive 252 263 kr. belöper på Skansen och Novilla.

Vidare har stiftelsen hos Skandinaviska banken upptagit en checkräkningskredit, vilken per den 1 april 1963 får utnyttjas till 1,5 miljoner kr.

IV. Statskontorets synpunkter

Statskontoret erinrar inledningsvis om att stiftelsen Nordiska museets anläggningar från organisatoriska och ekonomiska synpunkter för närvarande utgör en enhet under gemensam ledning av Nordiska museets nämnd.

Med avseende på *verksamhetens karaktär* framhåller statskontoret i huvudsak följande.

Det råder ett nära samband mellan de olika anläggningar, som står under stiftelsens förvaltning. Verksamheten är emellertid brett inriktad, och i vissa fall är till följd därav sambandet mindre påtagligt. Exempelvis har vissa delar av Skansens verksamhet, vilka närmast representeras av Skansens kulturhistoriska avdelning, museal karaktär och får anses utgöra ett komplement till stiftelsens övriga museala verksamhet. Men Skansen har också specifika verksamhetsgränser, vilka kan karakteriseras som förmedling av naturhistoriska kunskaper samt fritidsunderhållning och rekreation. Därjämte bedriver Skansen i egen regi restaurangrörelse.

Med utgångspunkt i de *ekonomiska förutsättningarna* för stiftelsens verksamhet uppdelar statskontoret dess anläggningar i två grupper. Till den första gruppen hänföres museibyggnaden på Lejonslätten, Julita, Svindersvik, Tyresö, Matsgården, Härkeberga, Ekebyborna, Sjöberg, fastigheten Nygränd 2 i Stockholm samt institutet för folklivsforskning. Den andra gruppen består av Skansen med Cirkus och Novilla. Statskontoret grundar uppdelningen på att intäkterna av den verksamhet, som representeras av den första gruppen, är obetydliga i förhållande till kostnaderna, medan den verksamhet Skansen bedriver kan betecknas som självförsörjande och under vissa förhållanden t. o. m. vinstgivande.

I anslutning härtill anför statskontoret huvudsakligen följande.

Stiftelsen har under långa perioder kunnat finansiera verksamheten vid de förstnämnda anläggningarna med överskottsmedel från Skansen. Enbart under den senaste tioårsperioden har uppskattningsvis ca 10 miljoner kr. tillförts stiftelsens övriga anläggningar från Skansen.

Emellertid har kostnaderna för stiftelsens samlade verksamhet ökat under de senaste åren, särskilt på personalsidan. Samtidigt har Skansen — trots avgiftshöjningar — givit sämre ekonomiskt resultat än tidigare. Härtill har bidragit de senaste årens ogynnsamma väderleksförhållanden under sommarmånaderna och ökade driftkostnader i Skansens egen verksamhet.

Då stiftelsen saknat möjligheter att med överskottsmedel från Skansen finansiera den övriga verksamheten, har extraordinära utvägar måst tillgripas. Den löpande verksamheten har fått finansieras genom checkräkningskrediter, lån ur fonder och belåning av avkastningen från vissa fonder. Vidare har stiftelsen inställt amorteringar på vissa lån. Sammanlagt torde stiftelsens förpliktelser på grund härav komma att överstiga 3 miljoner kr. per den 1 juli 1963. Till detta kommer att erforderliga avsättningar för de anställdas pensionering ej kunnat göras och visst underhåll av anläggningarna måst eftersättas.

Statskontoret har utarbetat *ekonomiska prognoser*, som visar att driftkostnaderna vid anläggningarna inom den första gruppen kommer att kräva ett årligt bidrag på i runt tal tre miljoner kr.

Däremot är förutsättningarna goda för att Skansen skall kunna drivas utan ekonomiskt stöd utifrån. Statskontoret framför i detta sammanhang följande.

Sistnämnda bedömning är dock baserad på, att Skansen såsom en engångs-åtgärd tillförs visst kapital för konsolidering av rörelsen. Det torde emellertid icke vara realistiskt att framdeles räkna med några överskott av betydelse från Skansen. Bl. a. bör Skansens avgiftspolitik bli föremål för omprövning, särskilt beträffande punktavgifterna för björnbergen, rulltrappan och fotografering inom Skansens område.

Mot bakgrunden av här redovisade synpunkter förordar statskontoret, att Skansen — med Cirkus och Novilla — avskiljs från stiftelsen Nordiska museet till en egen ekonomisk-juridisk enhet.

Ett nära kulturellt och vetenskapligt samarbete bör enligt statskontoret likasom hittills upprätthållas mellan Skansen och museet. Med hänsyn till det samband som råder mellan Skansens kulturhistoriska verksamhet och den egentliga museiverksamheten anser ämbetsverket att representanter för museet bör knytas till ledningen för denna nya enhet.

V. Statskontorets förslag

A. Nordiska museet

Den egentliga museiverksamheten är, framhåller statskontoret, av rikskaraktär och av sådant intresse för samhället, att dess bestånd måste tryggas. Med anledning härav förordas att staten påtager sig ett kontinuerligt ekonomiskt ansvar för denna verksamhet fr. o. m. den 1 juli 1963.

Statskontoret har övervägt frågan om att museiverksamheten skall förstatligas men förordar att stiftelseformen tills vidare bibehålles.

Ett bibehållande av stiftelseformen bör förenas med villkor att styrelsen, Nordiska museets nämnd, i sin helhet fr. o. m. den 1 juli 1963 utses av Kungl. Maj:t samt att verksamheten i ekonomiskt och administrativt hänseende underkastas starkare statlig kontroll. Sålunda anför statskontoret i fråga om *styrelsens befogenheter* bl. a. följande.

Dessa bör begränsas att motsvara vad som tillkommer styrelsen för en statlig institution av motsvarande karaktär. I sina ekonomiska dispositioner bör nämnden ej få binda staten i vidare utsträckning än en sådan statlig styrelse. Nämnden bör sålunda ej utan Kungl. Maj:ts medgivande få mottaga donation för annat än tillfälligt ändamål. Ej heller bör nämnden få försälja eller eljest överlåta eller med inteckning för gäld belasta museets fasta egendom eller för verksamheten upptaga lån, teckna borgen o. d. Föreskrifter härom bör intagas i de av Kungl. Maj:t fastställda stadgarna, som i övrigt bör till innehållet motsvara instruktionerna för de statliga institutioner, som har motsvarande uppgifter.

Vid tjänstetillsättningar bör nämnden äga tillsätta förefintliga tjänster, dock

att utnämning å tjänst i lönegrad 24 eller högre å löneplan A ävensom tjänst å löneplan B i statens löneförordning bör underställas Kungl. Maj:t för prövning och stadfästelse.

Statskontoret anser att *kostnaderna* för verksamheten bör bestridas enligt en av Kungl. Maj:t fastställd inkomst- och utgiftsstat, varjämte den fast anställda personalen bör redovisas på en av Kungl. Maj:t godkänd personalförteckning. Statens bidrag bör — framhåller statskontoret — grundas på en noggrann prövning av museets i petitaframställning redovisade behov, varvid förslag om inrättande av nya tjänster, om ändrad löneställning för personalen och om ökad medelstilldelning i övrigt bör underställas riksdagen.

Personalens *anställningsförhållanden samt löne- och pensionsvillkor* har i väsentliga avseenden avpassats att motsvara dem som gäller för statens tjänstemän. Statskontoret föreslår i dessa frågor huvudsakligen följande.

Med avseende på löne- och pensionsförhållanden bör tjänstemannapersonalen inordnas under Saar och SPR. Kungl. Maj:t bör utverka riksdagens bemyndigande att efter erforderlig utredning besluta härom. Vid inordnandet under Saar bör befattningshavarna vid museet åläggas skyldighet att låta sig förflyttas till statlig tjänst av motsvarande slag.

Vidare bör övervägas eventuell besvärsmätt över museistyrelsens beslut om tjänstetillsättning och entledigande samt tillämpning av avlöningsföreskrifterna.

Ordningen för förhandlingar om personalens anställnings- och avlöningsvillkor bör regleras så, att ärende rörande löneförmåner för kollektivavtalsanställd och därmed jämställd arvodesavlönad personal handlägges av statens avtalsnämnd och ärende rörande löneförmåner för löneplansanställd och därmed jämställd arvodesavlönad personal i civildepartementet.

Den personal, som var anställd den 1 januari 1963, bör enligt statskontoret tills vidare upptagas med oförändrad lönegradsplacering. Med hänsyn till bl. a. att Skansen föreslagits bli avskilt från stiftelsen, bör avdelas särskild personal för de kamerala och administrativa göromålen. Statskontoret föreslår att för ändamålet inrättas en byrådirektörstjänst i Ae 25, en kamrerartjänst i lönegrad Ae 17, en kanslibiträdestjänst i Ae 7 och två kontorsbiträdestjänster i A 2—5.

Med utgångspunkt häri har statskontoret upprättat *personalförteckning*, fördelad på ordinarie tjänstemän, extra ordinarie tjänstemän samt extra personal m. m.; de ordinarie befattningshavarna består av 1 styresman i B 4, 1 professor i B 3, 1 förste bibliotekarie i A 27, 3 förste intendent i A 27, 1 arkivarie i A 23, 2 intendent i A 23, 1 museilektor i A 23, 4 intendent i A 21, 5 tjänstemän i A 15—A 19 samt 30 i A 6—A 11, de extra ordinarie befattningshavarna av 1 byrådirektör i A 25, 2 intendent i A 21, 11 tjänstemän i A 15—A 19 samt 11 i A 2—A 11. Härtill kommer extra eller mot arvode anställd personal, sammanlagt ett trettiotal befattningshavare.

Enligt statskontorets mening är en *översyn av museiorganisationen* angelägen icke minst för att bereda underlag för bestämmande av det antal tjänster, som

krävs för verksamhetens upprättande och vidareutveckling, samt löneställningen för dessa. Statskontoret tillägger:

Vidare behöver särskilt beaktas möjligheterna att bereda de vetenskapligt sysselsatta befattningshavarna erforderlig biträdes hjälp för att därigenom kunna avlasta dem sådana arbetsuppgifter, som kan utföras av personal med lägre kompetens. Denna översyn bör för den skull snarast komma till stånd. I avvaktan härpå bör den hittillsvarande löneställningen för museets tjänstemän bibehållas. Förslag till ny organisation för museiverksamheten bör underställas Kungl. Maj:t hösten 1964.

Till ledning för *beräkning av statsbidraget* har statskontoret sammanfört de med museiverksamheten förenade kostnaderna under två huvudposter, nämligen dels avlöningar samt pensions- och försäkringsavgifter, dels omkostnader. Avlöningskostnaderna har därvid grundats på nyssnämnda personalförteckning.

I fråga om pensions- och försäkringskostnader m. m. framhåller statskontoret bl. a. följande.

Ett inordnande av den löneplansanställda personalen under SPR bör föranleda att pensionsförsäkringarna i SPP för denna personal uppsäges. Särskilda avgifter för SPR-anslutningen har ej beräknats med hänsyn till att museets kostnader väsentligen bestrides av statsmedel. Vid museipersonalens inordnande under Saar torde de för statstjänstemännen sedan den 1 januari 1963 gällande bestämmelserna om grupplivförsäkring böra göras tillämpliga på personalen. Därvid bör kostnaderna för försäkringen få bestridas från anslag på tolfte huvudtiteln. Pensionskostnaderna för redan pensionsavgångna personal bör bestridas med anlitande av museets medel. Pensionsutbetalningarna bör emellertid ombesörjas av personalpensionsverket.

Sammanlagda kostnaderna för avlöningar samt pensions- och försäkringsavgifter till stiftelsen Nordiska museet för budgetåret 1963/64 beräknar statskontoret till i runt tal 2 749 000 kr.

Omkostnaderna för stiftelsen, bl. a. kostnader för bränsle, fastighetsunderhåll och publikationstryck, uppskattar statskontoret för nästa budgetår till omkring 1 048 000 kr. I detta belopp ingår även ersättning till Skansen för gemensam telefonväxel.

Enligt statskontoret belöper sig alltså de totala kostnaderna för verksamheten budgetåret 1963/64 till omkring 3 797 000 kr. Med beaktande av stiftelsens inkomster, sammanlagt ca 752 000 kr., beräknar statskontoret sålunda statsbidraget till den löpande verksamheten för nästa budgetår till omkring 3 045 000 kr., vilket i förhållande till innevarande års anslag — 656 000 kr. — innebär en ökning med 2 389 000 kr.

Statskontoret betonar, att de framräknade beloppen bör betraktas som i viss mån osäkra, och föreslår, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens tillstånd att i förekommande fall överskrida anslaget.

Utöver bidrag för den löpande verksamheten bör enligt statskontoret stiftelsen Nordiska museet erhålla statsbidrag för att dels reglera det driftunderskott, som kan föreligga hos stiftelsen den 30 juni 1963, dels betala de lån, som upptagits hos stiftelsens fondförvaltning. Statskontoret beräknar detta bidrag till i runt tal 3 300 000 kr. och föreslår att anslag härför äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Storleken av underskottet kan enligt statskontoret icke exakt bestämmas förrän efter budgetårets utgång. Statskontoret föreslår att det skall ankomma på nämnden att för Kungl. Maj:t framlägga erforderliga beräkningar för bidraget.

B. Skansen

Statskontoret föreslår, att från nuvarande stiftelsen Nordiska museet till den fristående enheten Skansen skall överföras tillgångar, som uppskattas till 10 miljoner kr. och skulder som beräknas till 7 miljoner kr. Statskontoret anför härom bl. a. följande.

Till den nya enheten Skansen bör överföras all stiftelsen Nordiska museet nu tillhörig egendom inom Skansens avgränsade område ävensom Cirkus och Novilla. Lösa kulturföremål bör dock undantagas och betraktas som depositioner från museet. Vidare bör Skansen tillföras fondtillgångar, motsvarande Skansens del av det samlade fondkapitalet per den 1 juli 1963. Härtill kommer de fordringar som hänför sig till Skansens rörelse.

Av nuvarande stiftelsens Nordiska museet kortfristiga skulder per den 1 juli 1963 bör i första hand leverantörs- och skatteskulder samt diverse redovisningsskulder avseende Skansens rörelse påföras den ekonomisk-juridiska enheten Skansen. Av de långfristiga skulderna bör vissa lån gällande dels Solliden, dels Novilla om sammanlagt 3 415 520 kr. per den 1 oktober 1962 belasta Skansen. Som skuld i Skansens rörelse bör slutligen upptagas utfästelser som gjorts beträffande pensionering av personal som är sysselsatt på Skansen.

Då Skansens verksamhet avskiljes till en fristående ekonomisk-juridisk enhet, uppkommer fråga om val av *verksamhetsform* för enheten. Med hänsyn till bl. a. verksamhetens karaktär har statskontoret övervägt aktiebolagsformen, vilken skulle ge stabilitet och fasthet i administrationen och klara linjer för det ekonomiska ansvaret. För stiftelse talar, framhåller statskontoret, att en sådan skulle kunna anses tillvarataga de traditioner, på vilka verksamheten grundas.

Valet av verksamhetsform sammanhänger enligt statskontoret i hög grad med huvudintressenternas intentioner beträffande Skansen; denna fråga bör därför icke definitivt avgöras förrän förhandlingar mellan berörda parter ägt rum.

Styrelsen för den nya enheten Skansen bör enligt statskontoret bestå av sju personer utsedda som representanter för staten, Stockholms stad och Nordiska museets nämnd. Ordförande i styrelsen bör utses av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till att Skansens verksamhet representerar såväl ett riksintresse som ett huvudstadsintresse, anser statskontoret, att det erforderliga *kapitalet* till den nya enheten — utöver den egendom som överföres från stiftelsen Nor-

diska museet — bör tillskjutas av staten och Stockholms stad. Statens och Stockholms stads tillskott förutsättes i förslaget ske kontant i syfte att ge enheten ekonomisk soliditet. Storleken av dessa insatser bör enligt statskontoret fastställas genom förhandlingar mellan intressenterna. Statskontoret anger det erforderliga kapitaltillskottet till 3 miljoner kr.

Grunden för den nya enheten Skansens tillkomst bör enligt statskontoret vara ett avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, Stockholms stad och stiftelsen Nordiska museet; avtalets tillkomst och närmare detaljer förutsätter förhandlingar mellan parterna.

VI. Förhandlingar angående stiftelsen Skansen

Med anledning av statskontorets förslag har överläggningar upptagits mellan företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, Stockholms stad och stiftelsen Nordiska museet. Under förutsättning av godkännande av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige har parterna enats om ett *avtal angående riktlinjer för upprättande av en stiftelse, kallad stiftelsen Skansen*. Avtalet, som fogas som *bilaga* till statsrådsprotokollet i detta ärende, har huvudsakligen följande innebörd.

Senast den 1 juli 1963 skall till en nybildad stiftelse, benämnd stiftelsen Skansen, staten tillskjuta ett kontantbelopp av en miljon kr., Stockholms stad ett kontantbelopp av två miljoner kr. samt stiftelsen Nordiska museet egendom med ett uppskattat värde av omkring tio miljoner kr., huvudsakligen avseende befintliga byggnader och anläggningar samt levande och döda inventarier inom Skansenområdet jämte Cirkus och Novilla. Därvid skall den nybildade stiftelsen övertaga betalningsansvaret — med motsvarande befrielse för stiftelsen Nordiska museet — för skulder till ett beräknat belopp av omkring sju miljoner kr.

Stiftelsen Skansen skall ha till ändamål att bedriva en verksamhet som bygger vidare på och utvecklar det nuvarande Skansen genom fortsatta insatser för att levandegöra svensk kultur och natur samt genom att kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Det åligger därvid den nya stiftelsen bl. a. att vårda det kulturhistoriska byggnadsbeståndet på Skansen och verka i nära samarbete med stiftelsen Nordiska museet. Verksamheten skall inte ha till syfte att inbringa vinst.

Styrelsen för den nya stiftelsen skall bestå av en ordförande, som utses av Kungl. Maj:t, samt sex andra ledamöter, av vilka en utses av Kungl. Maj:t, tre av Stockholms stad och två av Nordiska museets nämnd. Suppleanter skall utses för samtliga ledamöter. Den direkta ledningen av verksamheten vid stiftelsen Skansen skall utövas av en verkställande direktör, som utses av styrelsen. Personal, som den 1 juli 1963 är stadigvarande sysselsatt på nuvarande Skansen, skall erbjudas anställning hos stiftelsen Skansen på oförändrade villkor.

Kungl. Maj:t skall framdeles efter förslag av stiftelsen Nordiska museet pröva huruvida och i vad mån donationsmedel, som för närvarande förvaltas av stiftelsen Nordiska museet, skall räknat fr. o. m. den 1 juli 1963 ställas under förvaltning av stiftelsen Skansen.

VII. Departementschefen

Som framgår av den lämnade redogörelsen har för verksamheten vid den nuvarande stiftelsen Nordiska museet under en lång följd av år utgått statsbidrag från anslag på riksstatens åttonde huvudtitel. Bidraget, som täckt endast en del av stiftelsens kostnader, är för innevarande budgetår uppfört med 656 000 kr.

Jag vill erinra om, att jag i 1962 års statsverksproposition vid anmälan av frågan om anslag till bidrag till nordiska museet förklarade mig vilja överväga att låta vidtaga en översyn av museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer. Detta uttalande var föranlett av statskontorets yttrande över förslag av Nordiska museets nämnd om en höjning av statsbidraget. I det av riksdagen godkända utlåtandet framhöll statsutskottet, att en översyn av Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer syntes utskottet påkallad bl. a. med hänsyn till att grunderna för statens stöd till museet icke omprövats sedan år 1929.

Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i samråd med Nordiska museets nämnd och övriga berörda intressenter verkställa översyn av stiftelsen Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer samt inkomma med de förslag vartill sagda översyn kunde giva anledning.

Resultatet av översynen har presenterats i en promemoria angående Nordiska museets och Skansens framtida verksamhetsformer och finansiering. Av promemorian framgår, att stiftelsens ekonomiska ställning under de senaste åren försämrats. Utgifterna har ökat bl. a. på grund av den allmänna löne- och kostnadsutvecklingen, medan inkomsterna förblivit i stort sett oförändrade.

Statskontoret föreslår, att från den nuvarande stiftelsen Nordiska museet till en särskild enhet avskiljes Skansen med Cirkus och Novilla, att staten påtager sig det ekonomiska ansvaret för den återstående delen av stiftelsen Nordiska museet fr. o. m. den 1 juli 1963 samt att stiftelsen får ett särskilt statsbidrag för att täcka bl. a. ett beräknat underskott per den 30 juni 1963.

Med anledning av statskontorets förslag har, såsom framgår av min redogörelse i det föregående, representanter för staten, Stockholms stad och stiftelsen Nordiska museet genom avtal enats om att bilda stiftelsen Skansen. Avtalet har träffats under förutsättning av Kungl. Maj:ts och Stockholms stadsfullmäktiges godkännande.

För egen del finner jag statskontorets utredning förtjänstfull och väl ägnad att läggas till grund för ett ställningstagande i berörda frågor.

Det synes mig motiverat att först behandla förslaget att från den nuvarande stiftelsen Nordiska museet avskilja Skansen samt Cirkus och Novilla till en särskild ekonomisk-juridisk enhet. Förslaget betingas främst av de olikheter i fråga om ekonomiska villkor som råder för å ena sidan den rent museala verk-

samheten och å andra sidan verksamheten vid Skansen. Mot en delning skulle kunna anföras, att stiftelsens nuvarande anläggningar i stort sett har gemensamma traditioner och syften. De kulturhistoriska miljöer som bevarats på Skansen utgör ett viktigt komplement till museets samlingar. Statskontoret har emellertid förutsatt, att ett nära kulturellt och vetenskapligt samarbete kommer att kunna fortsätta även efter en delning av den nuvarande stiftelsen. Samhörigheten markeras även av att stiftelsen Nordiska museet enligt förslaget skall utse ledamöter i styrelsen för enheten Skansen.

Vid mitt ställningstagande till denna fråga har jag funnit övervägande skäl tala för den föreslagna uppdelningen. Jag ansluter mig därför till statskontorets förslag, att från den nuvarande stiftelsen Nordiska museet avskiljes Skansen samt Cirkus och Novilla. Jag utgår i det följande från att så sker och avser när jag i fortsättningen talar om stiftelsen Nordiska museet den kvarvarande delen av den nuvarande stiftelsen.

Jag övergår härefter till att behandla vissa frågor rörande Nordiska museets framtida ställning m. m.

Vid Nordiska museet har sedan dess tillkomst bedrivits en insamlings-, forsknings- och utställningsverksamhet av stor kulturhistorisk betydelse. Den kunskap om svenskt samhälls- och kulturliv, som museet förmedlar, är av stort värde för bl. a. skol- och universitetsundervisningen samt folkbildningsarbetet. Det är väsentligt, att denna verksamhet kan fortsätta och vidareutvecklas under betryggande former. Jag förordar därför, att staten fr. o. m. budgetåret 1963/64 — på sätt statskontoret föreslagit — påtager sig det ekonomiska ansvaret för museet genom att tillskjuta de medel som utöver stiftelsens egna inkomster fordras för museets fortsatta verksamhet.

Nordiska museet bör i överensstämmelse med statskontorets förslag tills vidare bibehållas som stiftelse. Styrelsen — Nordiska museets nämnd — bör emellertid i sin helhet utses av Kungl. Maj:t. Jag vill i detta sammanhang anmäla, att nämnden förklarar sig vilja medverka till härför erforderliga ändringar av stadgarna.

Statskontorets förslag beträffande de befogenheter, som bör tillkomma nämnden, finner jag mig ävenledes böra biträda. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser härom.

Av den lämnade redogörelsen framgår att vid Nordiska museet i fråga om anställningsförhållanden, löne- och pensionsvillkor för närvarande tillämpas i allt väsentligt samma bestämmelser som för statliga tjänstemän i motsvarande ställning. Då staten fr. o. m. den 1 juli 1963 enligt mitt förslag skall överta det ekonomiska ansvaret för verksamheten, förordar jag i likhet med statskontoret, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att besluta om och utfärda erforderliga bestämmelser för att Saar och SPR fr. o. m. nyssnämnda dag skall bli tillämpliga på innehavare av tjänst vid stiftelsen Nordiska museet. I fråga om personalförteckning torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa sådan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64.

I anslutning härtill vill jag erinra om att statskontoret funnit en översyn av museiorganisationen vid stiftelsen angelägen. Jag förutsätter att statskontoret kommer att fortsätta sin utredning av hithörande frågor och senare lägga fram härav föranledda förslag.

Utöver nu befintliga tjänster fordras enligt statskontoret viss personal för kamerala och administrativa arbetsuppgifter. Förstnämnda uppgifter fullgöres nu vid ett för museet och Skansen gemensamt räkenskapskontor, som i statskontorets förslag förutsättes bli hänfört till den nya stiftelsen Skansen.

Jag biträder statskontorets förslag till personalförstärkning med fem tjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tjänsternas lönegrads-placering.

Statskontorets beräkning av statsbidragets storlek för verksamheten budgetåret 1963/64 har icke givit mig anledning till erinran. Jag biträder härvid förslaget, att avgift för personalens anslutning till SPR och den statliga gruppliv-försäkringen icke skall utgå. Vidare bör personalpensionsverket ombesörja beräkning och utbetalning av pensioner till före den 1 juli 1963 pensionsavgången personal. Pensionskostnaderna för sistnämnda grupp bör bestridas av stiftelsen.

I överensstämmelse med statskontorets förslag beräknar jag sålunda bidraget till verksamheten vid stiftelsen Nordiska museet för nästa budgetår till 3 045 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för dispositionen av detta bidrag. Då de framräknade delbeloppen i bidragssumman är i viss mån osäkra, torde Kungl. Maj:t äga att i mån av behov överskrida det förslagsanslag, varunder bidraget upptages.

Stiftelsen Nordiska museet behöver enligt statskontorets utredning vidare ett särskilt statsbidrag dels för reglering av ett väntat driftunderskott per den 30 juni 1963, dels för återbetalning av upptagna lån i stiftelsens fondförvaltning. Statskontoret uppskattar storleken av detta särskilda statsbidrag till 3 300 000 kr. och föreslår att medel härför äskas på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag biträder statskontorets förslag, dock med den ändringen att kostnaderna för ifrågakvarande ändamål bör belasta 1963/64 års riksstat.

De sammanlagda kostnaderna för bidrag till stiftelsen Nordiska museet för budgetåret 1963/64 beräknar jag sålunda till (3 045 000 + 3 300 000 =) 6 345 000 kr.

Det är alltså ett betydande ekonomiskt åtagande från statens sida, som jag härmed förordat beträffande Nordiska museet. Jag vill understryka att enligt min uppfattning gynnsamma utgångspunkter härigenom skapas för en fortsättning och vidareutveckling av museiverksamheten till kulturlivets gagn.

Jag behandlar herefter vissa spörsmål rörande Skansen.

Svensk folkkultur och folktradition har tack vare Skansen kunnat bevaras och hållas levande för nya generationer av vårt folk. Det framstår för mig som synnerligen betydelsefullt, att denna kulturinstitution ges goda förutsättningar att vidmakthålla och utveckla verksamheten. Jag finner det därför tillfredsställande, att parterna gemensamt i avtalet angivit en enligt min mening helt

riktig målsättning för den föreslagna stiftelsen, nämligen att den skall ha till ändamål att bedriva en verksamhet som bygger vidare på och utvecklar det nuvarande Skansen genom fortsatta insatser för att levandegöra svensk kultur och natur samt genom att kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Jag finner det vidare värdefullt att det i avtalet slagits fast, att stiftelsen skall verka i nära kulturellt och vetenskapligt samarbete med stiftelsen Nordiska museet. Även i övrigt anser jag mig kunna helt biträda den överenskommelse, som träffats om riktlinjer för bildande av stiftelsen Skansen. Jag förordar därför, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att slutligt godkänna ifrågakvarande avtal.

Enligt avtalet skall staten som engångsanslag tillskjuta ett belopp av 1 000 000 kr. Beloppet bör uppföras under samma anslag som bidrag till stiftelsen Nordiska museet.

Jag vill i anslutning härtill ta upp en fråga sammanhängande med vissa lån på sammanlagt omkring 3,4 miljoner kr., avseende restaurangrörelsen på Skansen. Enligt avtalet om bildande av stiftelsen Skansen skall betalningsansvaret för dessa lån, som för närvarande åvilar stiftelsen Nordiska museet, övertagas av stiftelsen Skansen fr. o. m. den 1 juli 1963, med motsvarande befrielse för den förstnämnda stiftelsen. Jag har inhämtat, att långivarna som villkor härför uppställt, att stiftelsen Nordiska museet påtager sig borgensansvar för lånen. Enligt de av statskontoret framförda förslagen om befogenheter för Nordiska museets nämnd, som jag i det föregående biträtt, förutsätter ett borgensåtagande tillstånd av Kungl. Maj:t. Då jag inte funnit anledning till erinran mot ifrågakvarande borgensåtagande avser jag att sedermera inhämta Kungl. Maj:ts medgivande härtill.

Som framgår av vad jag anført bör de sammanlagda kostnaderna för budgetåret 1963/64 för bidrag till stiftelsen Nordiska museet beräknas till 6 345 000 kr. och till stiftelsen Skansen till 1 000 000 kr. eller totalt 7 345 000 kr. Härav utgör 4 300 000 kr. engångsanvisningar. Det sammanlagda beloppet, 7 345 000 kr., bör uppföras under ett förslagsanslag benämnt Bidrag till Nordiska museet m. m.

Vid bifall till vad jag förordat i det föregående torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder som fordras för genomförande av förslagen fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Under åberopande av vad jag anført och förordat i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna av mig förordade grunder för bidrag till stiftelsen Nordiska museet m. m.;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal angående riktlinjer för bildandet av stiftelsen Skansen;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig angivna riktlinjerna fatta de beslut och vidtaga de åtgärder i övrigt, som fordras för genomförande av vad jag föreslagit;

d) till *Bidrag till Nordiska museet m. m.* för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 345 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åsa Teorell

**Avtal angående riktlinjer för bildandet av en stiftelse,
kallad stiftelsen Skansen**

Företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, Stockholms stad samt stiftelsen Nordiska museet har, under förutsättning av giltigt godkännande beslut av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige, träffat följande

A V T A L

1 §.

Kungl. Maj:t och kronan, Stockholms stad och stiftelsen Nordiska museet (nedan gemensamt benämnda stiftarna) förbinder sig att senast den 1 juli 1963 tillskjuta i 2 § angiven egendom på i nämnda paragraf uppställda villkor åt en nybildad stiftelse, benämnd stiftelsen Skansen, avsedd att tjäna det i 3 § angivna ändamålet.

2 §.

Kungl. Maj:t och kronan tillskjuter ett kontantbelopp om 1 000 000 kr.

Stockholms stad tillskjuter ett kontantbelopp om 2 000 000 kr.

Stiftelsen Nordiska museet tillskjuter egendom med ett uppskattat värde av omkring 10 000 000 kr., nämligen

1. alla stiftelsen Nordiska museet den 1 juli 1963 tillhöriga, inom Skansens på Södra Djurgården avgränsade område befintliga byggnader och anläggningar ävensom den nyttjanderätt till nämnda område, som stiftelsen Nordiska museet innehar,

2. alla Nordiska museet den 1 juli 1963 tillhöriga, inom Cirkus och Novillas områden befintliga byggnader och anläggningar ävensom den nyttjanderätt till nämnda områden, som Nordiska museet innehar,

3. alla stiftelsen Nordiska museet den 1 juli 1963 tillhöriga levande och döda inventarier inom ovan nämnda byggnader och anläggningar med undantag för sådana kulturföremål, som stiftelsen Nordiska museet deponerat å Skansen, samt

4. alla stiftelsen Nordiska museet den 1 juli 1963 tillhöriga kontanta medel, fordringar och varulager, som då är att hänföra till verksamheten inom Skansen, Cirkus och Novilla.

Såsom villkor för att stiftelsen Nordiska museet skall tillskjuta ovan angiven egendom gäller, att stiftelsen Skansen — med motsvarande befrielse för stiftelsen Nordiska museet — övertager betalningsansvaret för skulder till ett beräknat belopp av omkring 7 000 000 kr. avseende

1. långfristiga skulder gällande såväl Solliden som Novilla,

2. vissa pensionsutfästelser samt

3. leverantör- och skatteskulder samt diverse redovisningsskulder hänförliga till verksamheten å Skansen.

Övertagandet av betalningsansvaret enligt ovan förutsättes ske per den 1 juli 1963. Skulle någon av stiftelsen Nordiska museets borgenärer icke medge att betalningsansvaret för hans fordran övertages av stiftelsen Skansen skall till stiftelsen Nordiska museet av dess i kontanter tillskjutna belopp återbäras så mycket som erfordras för täckandet av fordringen.

Stiftelsen Nordiska museet skall upprätta sådan balansräkning per den 1 juli 1963, att därav klart och fullständigt framgår vad som å nämnda dag av stiftelsens tillgångar och skulder är att hänföra till verksamheten inom Skansen, Cirkus och Novilla. Till balansräkningen skall så snart ske kan fogas förteckning över de kulturföremål som av stiftelsen Nordiska museet per den 1 juli 1963 deponerats på Skansen.

3 §.

Stiftelsen Skansen skall ha till ändamål att bedriva en verksamhet som bygger vidare på och utvecklar det nuvarande Skansen genom fortsatta insatser för att levandegöra svensk kultur och natur samt genom att kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen.

Stiftelsen skall verka i nära kulturellt och vetenskapligt samarbete med stiftelsen Nordiska museet. Stiftelsen Skansen skall vårda det kulturhistoriska byggnadsbeståndet.

Stiftelsen skall icke ha till syfte att inbringa vinst.

4 §.

Stiftelsen Skansen skall förvaltas av en styrelse bestående av en ordförande och sex andra ledamöter, varav en skall vara vice ordförande.

Under styrelsen skall den direkta ledningen av verksamheten utövas av en verkställande direktör, som utses av styrelsen.

5 §.

Ordföranden i styrelsen utses av Kungl. Maj:t. Av övriga ledamöter utses en av Kungl. Maj:t, tre av Stockholms stad, av vilka en av staden utses till vice ordförande, samt två av Nordiska museets nämnd.

För ledamöterna skall finnas i samma ordning utsedda suppleanter.

Ledamöter och suppleanter utses för en tid av högst fyra år i sänder.

6 §.

Den personal, som den 1 juli 1963 är stadigvarande sysselsatt på det nuvarande Skansen, skall erbjudas anställning hos stiftelsen Skansen på oförändrade villkor.

7 §.

Redovisningen av stiftelsens förvaltning skall i tillämpliga delar ske enligt de principer, som gäller för aktiebolag.

Styrelsens och verkställande direktörens förvaltning skall årligen granskas av tre revisorer.

8 §.

Revisorerna utses för en tid av fyra år i sänder en av Kungl. Maj:t, en av Stockholms stad och den tredje, som skall vara auktoriserad, av de sålunda utsedda revisorerna.

9 §.

Styrelsen skall årligen tillstålla chefen för ecklesiastikdepartementet, Stockholms stads drätselnämnd och Nordiska museets nämnd en skriftlig berättelse rörande förvaltningen under föregående räkenskapsår.

Revisorerna skall årligen till chefen för ecklesiastikdepartementet och Stockholms stads drätselnämnd avgiva revisionsberättelse avseende föregående räkenskapsår. Berättelsen skall innehålla uttalande huruvida anmärkning beträffande styrelsens och verkställande direktörens förvaltning och redovisning föreligger ävensom huruvida ansvarsfrihet tillstyrkes eller ej.

Avskrift av revisionsberättelsen skall inom samma tid avlämnas till riksrevisionsverket, riksdagens revisorer och Stockholms stads revisionskontor.

10 §.

Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören prövas av Kungl. Maj:t och Stockholms stad.

11 §.

Stiftelsen Skansen skall icke stå under sådan tillsyn, som avses i lagen om tillsyn över stiftelser.

Stadgarna för stiftelsen skall fastställas av Kungl. Maj:t.

12 §.

Stiftarna äger avtala om ändring av ovan intagna bestämmelser om stiftelsen Skansen.

13 §.

Sedan detta avtal godkänts av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige, genom beslut som vunnit laga kraft, skall stiftarna på grundval av ovan angivna riktlinjer upprätta stiftelseurkund för stiftelsen Skansen.

14 §.

Kungl. Maj:t skall framdeles efter förslag av stiftelsen Nordiska museet pröva huruvida och i vad mån donationsmedel, som för närvarande förvaltas av stiftelsen Nordiska museet, skall räknat fr. o. m. den 1 juli 1963 ställas under förvaltning av stiftelsen Skansen.

INNEHÅLL

	Sid.
I. Inledning	3
II. Nordiska museets tillkomst och verksamhet	3
III. Museiverksamhetens nuvarande finansiering	5
A. Statens bidrag	5
B. Nordiska museets egna medel	7
C. Driftunderskott och skulder	8
IV. Statskontorets synpunkter	9
V. Statskontorets förslag	10
A. Nordiska museet	10
B. Skansen	13
VI. Förhandlingar angående stiftelsen Skansen	14
VII. Departementschefen	15
Bilaga	20
